

MOJA
SREČANJA S
SLOVENSKIM
PORABJEM

str. 4.

ŠTIRI
LEJTA V
BOJNA

str. 3

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 5. decembra 1991 • Leto I, št. 22 • Cena 10 forintov

OBESIMO
JIH!

HUDI BESEDI, KAJNE?
KAJ BI LAHKO REKLI O
ČLOVEKU – NE GLEDE
NA TO, ZA KOGA GRE –
KI DANDANES SREDI EV-
ROPE PREDLAGA NEKAJ
TAKEGA? RECIMO BAR-
BAR?

MILO REČENO.

Kaj bi lahko rekli o človeku, ki dandanes sredi Evrope, recimo v madžarski skupščini, vstane in kratko malo z vso resnostjo predlaga: obesimo jih! Poslanec János Dénes, ki se ima za demokrata in sedi v demokratično izvoljenem madžarskem parlamentu, pa meni nič, tebi nič zahteva kar več šala za tiste, ki so si po njegovem to v prejšnjem gnilem režimu zaslužili. Predsednik skupščine György Szabad, ki sicer rigorozno opominja mlajše poslance ob najmanjših odstopanjih od "lepega vedenja" kot kakšen vaški šolnik ob obisku šolskega nadzornika, ko poredneži kažejo inšpektorju osle za njegovim hrptom, tokrat molči kot grob. In ne trene niti z očesom. Nobene opombe niti s strani vladne koalicije. Televizija pa vse skupaj neposredno predvaja. Vsi tisti, ki so sicer tako glasni, kako da moramo iti v Evropo in bojda že strumno tudi korakamo v to smer, zdaj molče kot kamen. Ljudje z bujnejšo domišljijo pa imajo občutek, kot bi v tej mični tišini že celo videli in slišali bingljanje vrvi z zanko na vislicah...

DESET POKLICEV V NOVI ŠOLI

V Monoštru so pred nedavnim tudi uradno odprli novo poklicno šolo, kjer usposablja mlade v desetih poklicih: keramik, šivilja, tkalka, mizar, ključavničar, strugar, varilec, mehanik, kovač in električar.

Šolo obiskuje 331 dijakov, poučuje pa jih 16 profesorjev. Na šoli, ki so jo obnovili in dogradili v enem letu, imajo osem učilnic, klubske prostore, knjižnico. Načrtujejo še gradnjo telovadnice, internata in jedilnice.

Edino vodja pošlanskega kluba največje opozicijske stranke (opozicijske tudi v prejšnjem režimu, le da takrat v ilegali) je pripomnil, da se ni še nikoli v zgodovini zgodilo, da bi kdor koli v madžarski skupščini govoril o nujnosti obešanja.

Ti, tolikokrat opevana Evropa, pa boš res lahko vesela, da se lahko združiš

z nami! Kakšna neki bi bila brez "luškanih", demokratičnih madžarskih vislic, stesanih iz najlepših stoletnih hrastov, ki jih je dala prostrana madžarska pusta? Pusta, a ne?

Že tudi zaradi folklore. Saj bi v bližini, menda zelo potrebnih vešal, lahko zgradili npr. luksuzne čarde, čardice, kjer bi si naši

Soevropejci iz Francije, Nemčije, Anglije, potem ko so se do siteda nažrli evropskega "pörkölt in gulyása", malo ogledali vzhodnoevropsko znamenitost, ki smo jo kot doto prinesli v skupni evropski zakon: GAVGE. O pristnosti madžarskega izdelka bi pričal zaščitni znak z madžarsko krono. Na zlati tablici pa bi pisalo za neverne Tomaže: Made in

Hungary, kar bi bilo stoodstotno jamstvo za stoodstotno kakovost. Nato bi se lahko začelo vsesplošno ranjanje okoli objektov, v ritmu najbolj značilnega madžarskega plesa čardaša: dva koraka na desno, dva na levo. Pa spet dva na levo. Skratka, ples, pri katerem nikamor ne prideš. Pa nič za to! Pomembno je, da se utrudimo. Pa da bodo naši Soevropejci iz Francije tleskali z jezikom, kako da so naše gavge vseeno bolj demokratične, kot je bila njihova giljotina. Vivre la bikavér à la bikova kri! Liberté, égalité, fraternité! Saj smo zdaj že vsi svobodni, enaki in bratski v Evropi. Kako lepo rdeča je ta bikova kri! A votre sante! Pijmo ga! Dobro, da ste se l. 1991 spomnili tehle vešal. Vidite, kako ste bili z njimi gospodarsko in turistično uspešni tudi za časa Svetovne razstave 1995. na Madžarskem!...

* * *

Po temle obešenjaškem humorju naj mi bo dovoljeno pripomniti, da na Madžarskem sploh niso potrebne vislice. Škoda bi bilo toliko dobrega lesa. Saj večina od nas že itak visi na nitki nad globokim prepadom.

Ja, pa še ena malenkost. Ravno vi, tam v parlamentu, ste bili tisti, ki ste lani ali celo letos izglasovali, da se ukinemo smrtna kazen.

Ave Dénes, morituri te salutant!

Francek Mukič

"Ja, verjetno se sliši, zelo čudno, če rečem, da sem prvič v tem slovenskem delu Porabja, čeprav sem do Monoštra prihajal. Porabja se ves čas nekako zavedam, hkrati pa tudi spoznavam, da sem ga na neki način odpravljal od sebe oziroma da je za mene živelo skozi davni otroški spomin," je bil človeško topel in pisateljsko iskren naš sogovornik Feri Lainšček, uspešen slovenski pisatelj, rojen v obmejnih Dolencih, ko smo ga pritegnili v pogovor v števanovskem kulturnem domu. Bil je med gosti na jesenski kulturni turneji po Porabju, na kateri je nastopilo tudi neodvisno gledališče Guliver z njegovim Živim kamnom.

In dalje: "Cerkev v Dolencih je bila fara, kamor so prihajali iz Andovec, se pravi s te strani; potem ljudje, tudi moji starši, so prihajali čez, se družili. Na drugi način se je pojavila tu meja, ki je v tem otroškem spominu nekako živela kot meja, čez katero so "švercali", na kateri so ubili mojega sorodnika, ker je "švercal". Več smrtnih primerov je bilo in vse to so postajale nekakšne pravljice. Vedno sem se počutil na začetku nekega mita, na začetku, recimo tako, zgodbe, v katero se nisem spuščal."

Koliko se porabska resničnost razlikuje od omenjenega otroškega spominjanja?

Pisatelj odgovarja, da poskuša skozi nekdanje Porabje osmisлити samega sebe oziroma svoje otroštvo, kajti: "Tu najdevam ljudi, ki živijo še zmeraj na isti način, kot so živeli ljudje z one strani v mojem otroštvu. Mnoge stvari iz otroštva zdaj poskušam razumeti skozi te razmere med ljudmi, zato se zdaj sploh nisem gibal med temi, ki Porabje predstavljajo uradno, tudi ne v Monoštru, ampak sem šel naravnost v Andovce pa sem v Števanovce in se pogovarjal z mnogimi starejšimi ljudmi. Našel sem žensko, ne da bi jo iskal, s katero sva na neki način v sorodu, prek nekaj daljnih sorodnikov. Pozna vse tiste ljudi iz mojega otroštva."

Pisatelj je tudi vznemir-

S PISATELJEM IN GORIČANECM IZ DOLENEC FERIJEM LAINŠČKOM O PORABJU

ČE BI BIL POLITIK, BI MEJO TAKOJ ODPRL

jen: "Začel sem razmišljati o vsem, kar se dogaja v Porabju. Pravijo mi, da bi bilo mogoče Porabje literarno zanimivo, ker mislijo, da mene zanima zgolj v tem pogledu, čeprav vidite, da ni samo to. Ko je bila, naj še rečem, tu železna zavesa, se je tu težko živelo, in tedaj je zaprta meja naredila na ljudi vtis."

Ta meja je še neke vrste zavesa, rečemo in nadaljujemo: zdaj se toliko govori o odprtju mejnega prehoda med Gornjim Senikom in Martinjem; ravno te dni smo se pogovarjali tudi z mladim strokovnjakom, ki dela v Sombotelu, sem pa se vrača ob koncu tedna, in njegova velika želja je, da bi tudi tu odprli mejo, da bi se lahko on, Andovčan, družil s prijatelji na drugi strani. Tu je bilo in je še dosti

vezi, nove pa bi nastajale, kajti stari ljudje iz Dolencev in Šalovec so često pripovedovali, kako so hodili peš v

Feri Lainšček
fotografija: arhiv Vestnika

"Varaš" (Monošter) v trgovino...

"Vsekakor bi bilo mejo

dobro odpreti. Če bi bil jaz politik, bi jo kar odprl, ker bi to največ naredilo za to, da se obdrži narodna zavest, kajti jezik se verjetno ne bo ohranil. Ampak da bi se ohranila zavest do slovenstva in da bi se ti stari ljudje nekako izživeli skupaj. Bilo bi jim po tem obdobju železne zaveses res neko darilo. Za te stare ljudi mi gre, ki bi se res lahko izživeli, nekako preboleli mejo, ki se je tu brez dvoma zajedla..."

In še to: "Zanimivo je bilo opazovati, kako je za točilno mizo v gostilni. Stari ljudje govorijo prekmursko govorico, ki jo povsem razumem, ni niti besede, ki je ne bi razumel. Za točilno mizo pa je stregel lastničin sin, njen otrok, kateremu je lahko naročala zgolj v madžarščini, ker on

drugače ne razume."

Prijeten občutek, ko slovenski izobraženec na tak način razmišlja in dojema porabski vsakdanjik. Nema tudi zato, ker se za Porabje zanima še vedno premalo slovenskih razumnikov. Velike besede o slovenstvu, o enotnem slovenskem kulturnem prostoru in še o marsičem so mnogim pogosto na jeziku, toda do Porabja, tja ali sem na Gornji Senik, v Števanovce ali na Verico ali še v katerega med slovensko-madžarskimi kraji jim je predalec.

Na neki način je bilo če tudi dejstvo, da med porabskimi Slovenci (še) ni niti enega pisatelja, ne poznamo slikarja porabskega Slovenca, pa tudi s skladateljem se (še) nismo srečali. Ali ni tudi to davek preteklosti, tistim črnim raznarodovalnim dnevom, ki so (po)tlačili skoraj vse, kar je bilo več od folklorne... A to je že druga zgodba, ki presegata tokratni pogovor s Ferijem Lainščkom, slovenskim pisateljem iz Dolencev.

eR

ZA NARODNOSTI GRE

22. novembra je Kálmán Attila, sekretar ministrstva za kulturo in prosveto, obiskal Monošter. Tu so ga na 2. osnovni šoli pričakali predstavniki narodnostnih in lokalnih oblasti, vodstev šol in učitelji narodnostnega šolstva. Dr. Szabó László, direktor Pedagoškega inštituta Zelezne županije, je gosta seznanil s položajem narodnosti v Zelezni županiji.

V uvodnem poročilu se je dr. Szabó dotaknil kadrovske težave v narodnostnem šolstvu in njihovega izobraževanja. Tudi z učbeniki so težave zaradi nizke naklade in počasnosti izhajanje. Posebej je omenil dobro sodelovanje nemške narodnosti z Avstrijo in slovenske z R Slovenijo.

Po tej uvodni informaciji je besedo takoj povzel Kálmán Attila. Poudaril je predvsem problem Madžarske zaradi več narodnosti, ki

žive v državi. To je na eni strani bogatitev države, na drugi pa dodatna obremenitev. Izpostavil je še že večkrat popravljen in dopolnjen osnutek manjšinskega zakona, ki je vsekakor kompromis med željami, potrebami in možnostmi. Ta narodnostni zakon pa naj bi vsekakor poskušal nakazati stopinje manjšin v Madžarski že za 21. stoletje, in to v sedanjem času družbenih in gospodarskih sprememb. Ob tem pa bo prav gotovo še težka naloga urejanje razmer v manjšinskem šolstvu.

V razpravi je ravnateljica gimnazije omenila problem slovenskega jezika in prijav. Ravnateljica z Gornjega Senika pa je opozorila na nekatere člene osnutka zakona – predvsem pri financiranju narodnostnega šolstva – in na nesprejemljive normative, za oblikovanje oddelkov Udeleženci so pouda-

rili tudi problem izdajanja učbenikov. Te dobimo vsako leto ob začetku šolskega leta z 1 do 2 mesečno zamudo.

Za slovensko narodnost naslednji problemi:

V vrtcih je problem znanje slovenskega jezika pri vzgojiteljih. Ta nivo je večinoma dokaj nizek, zato jezikovno težko delajo z otroki. Težava pa je v tem, da za vzgojiteljice narodnostnega vzgojnega dela v slovenskem jeziku ni nikjer organiziranega študija slovenskega jezika.

Na osnovnih šolah so težave zaradi zastaralih učbenikov in prepočasnosti izdaje novih. To bo nujno nadoknaditi s slovenskimi učbeniki iz R Slovenije, predvsem za slovnico, kjer je mnogo jezikovnih vaj, za spoznavanje okolja itd.

Omenjen je bil še problem mature iz sloven-

skega jezika na gimnaziji. Gospod Kálmán je prosil, naj mu ta problem gimnazija posreduje v pisni obliki.

Neomenjen pa je še en problem – meddržavno priznanje mature za srednješolce, s čimer bi omogočili porabskim srednješolcem obiskovanje srednjih šol v R Sloveniji.

Kaj lahko rečemo za konec? Mnogo problemov je še ostalo neomenjenih. Škoda le, da je bilo za razpravo o tako pomembni problematiki tako malo časa. Prav bi bilo, da bi našli čas za predstavitev problemov in iskanje rešitev prav s takimi visokimi gosti, da bi drug drugega bolje razumeli in probleme lažje razreševali. Pa upajmo, da bo še kdaj priložnost, da bodo predstavniki narodnosti lahko svoje probleme razgrnili in utemeljili.

JK

Kalendar (7)

Stare maštrije

Prvi naši pisatelje so bili duhovniki i škonicke. Püconski škonik Stevan LÜLIK je 1833. leta z rokav napiso ene knige za šalare v slovenskoj pa vogrskoj rejči, štera je gnes v Arhivi v Sombotelu: "Ta velke ABC ali Solszka—Vcsenyá v-zgovarjany vu Plemenitu Vas Vármegyóvi sztojécsim Szlovenom na vórazsírjánye vogrzkoga jezika. . . " V te knjigaj je dojspiso vsefalé maštrije tó: mlinarijo, ciglarstvo, cimermanstvo, vaužarstvo, pintarijo, kolarijo, tišlarijo, drak-sarijo i druge.

Vaužar s konoplenoga ino z lenovoga prediva mot-vauze, vajati, kertófejke, štrange ino vauže zna plesti. K šteromi pletenjej sta dvei osobi potrebne: ta edna, štera to vaužarsko kolau goni, ta druga pa, štera na etom kolej bodaučoј ednoj

rediti (na kejpí). Z naužicon i duplinsko žagico on ti draubni glavnikov gauste zobnice vóžaga. On te rogé ob prvím v toploj vodi zmehkoti (zmehča), ober ognja njih v ednako zravna. Z naušcom svojim na menševkeše falate razrejže. Zobnice vóžožaga i na glatko pozvoščeno lepau drago zodá (proda).

Šporar na dveri, omare, lade i na aukna valon ključov-šporov, zajrov ino pantov rejenja prilično zna obračati. Njegovoj meštriji sliši šporov gori odpiranje. Zat je njemi trdno poštenomi človeki biti. Brez toga kaj bi se on od drugi nebi zvau, je nej slobodno njemi drugi lüdi zaklenjene špore goriodpirati, či ovak tolvajsko imé nositi i od zaslúženo kaštigo spadnoti nešeče.

Marija Kozar

Mladéjnej sa dougo cajta véjdi par sodakon eno leto, ka morajo dola zaslóžiti. Pa kakšno ja bilau štiri lejt par sodakon te, da ja bojna? Od tauga sa pito enoga staroga sodaka. Té stari sudak ja Matjaž Bedič, po hiši Karbin.

"Da so vas zvali za sudaka?"

"1940. decembra v Somboteu. Tan so nas vóvčéjli. Namé so za radioša djali, tau sa sa mogo včéjti. Vnoči-vudné smo titi-ta goučali, zato ka smo sa mogli navčéjti morse nójcati. Par 8 divizije sa bijo kak obveščevalec. 200 ja nas bilau tóј. 1941. leta v djasen so nas pelali v Lendjelsko (na Poljsko) v Krako. Z Nenci vred smo šléj na front. Pau leta smo bili tan. Z Lendjelskoga smo v Rusičko šléj. Cejlak do Doneca smo préjšli, tan so nas Rusi gorastavili. Te smo biléj najglobša v Rusičkon. Odtéc so nas že težili znak. Cejlak do Doneca smo pejšti šléj."

"Nej sta sa bojali (bali) v bojna?"

"Sprvoga smo sa bojali, dapa sledkar že nej. Téjsto ja bilau najbola parkleto, da so od letala (repülöröl) bombe dola löjčali na nas."

De sta spali?"

"Vanej (zunaj) smo spali na vadréjní. Koco smo dola-

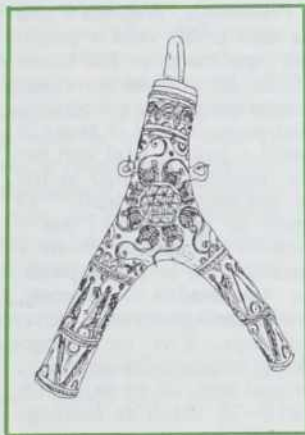
prstrejli na zmlau pa tan. Zmrznili bi, če bi nej dubili eno velko tableto sakši zranjak (jutro). Tau so zato dali, aj nan nudjé pa rutjé dola ne pozabéjo pa aj nan ne bauda mrzlo. Ena takšna tableta je spoj dosta koštala. Tau tableto samo na fronta leko daubo, ejndrek (drugje) nej. Nan so tú Nenci dali.

Tóј par Doneca je béjo najvejši napad (támadás). Mogli smo sa obarnauti. Nazaj so nas zbili Rusi. Tau ja 4. majuša bilau. Tak so strejlali, ka sa ja vse zemla trausila.

Nej dalač od Graca djé ena ves, Gotthard. Spjoj radi smo biléj, da smo tau spoznato ime čüli. Pa smo si mislili, da mo leko vidli svojo domovino.

Nikdar sa nej piso domau pismo. Ka bi piso? Nika dobro ne mora od bojna pisati. Oča so tak vedli, kakšna ja bojna, ka so oni pa v prvój biléj. Po spajsa smo si šagau meli goučati: "Sedan-osan ja nas doma, če spadnan, zato štja ostanajo doma."

V cejlo bojni ja mraz bijo najlagvejši. Minus 30 — 35 °C ja šagau melo biti.

železnoj kapčici pridrgnjeno predivo z med nazaj idenjem tak na dugi predé to nit, kak dugo on njau potrejbno bidti štima. Meštarski človek vu varaškom mesti z vsake féle predivom, z lenovim ino konopljeni semenom, s smolov, z oliom, s kolomason i z drúge féle drobnejšov partejkov túdi dópuščenjé ma slobodno tržiti.

Pintar vnohofele lesene posaude, lagve, kadi, púte (koše), vejdre ino škafe z vred vzeti daug — štere on na tom velkom hobličí, prve na ednako zhoibli — zna napraviti. Z brezoví štang napravlenimi obroči v kúpe zveže, štere posaude dna je on prve s krožilom (šestilom) k njemi zmero, i s tauv ovov drobnejšov škerjov notri zravnao.

Glavnikar z rogav, čont, železa ali pa iz žutoga meda razločne glavnikie i za pükšni praj rožuše (rogove) zna

**SLOVENCEM NA MADŽARSKEM,
BRALCEM PORABJA
SE PRIPOROČA S SVOJIMI
IZDELKI TER ŽELI USPEŠNO IN
SREČNO NOVO LETO 1992.**

**KOLEKTIV
TEKSTILA -
PLETILSTVA
PROSENJAKOVCI**

Sakši sudak si ja mogo njati edan golaubiš, ka če ga Rusi zgrabijo, te aj sa v glavau starléj. "Baugša bauda, kak Ruson v rutjé pridti," so prajli nan prejdni.

Cejlak do Gyóra so nas gnali nazaj. Bijo je, sto je prklinjo, bijo tasi, steri je djauko. Par Gyóra so meli zgrableno Nenci več djezero rusučtji sodakov. Dva tjedna smo samo té vozili v Nensko.

Naslejdnja smo že par Graca biléj, Rusi so že tak naprej prišli. Tan so nas pa Angleži zgrabili pa smo v sodačtji tabor préjšli. Tan je sakšoféla lústvo bilau: Francouzi, Törki, Nenci, Vogri...

Djesti smo drúgo nej dobéjli, samo paržgano župo. Tréj mejsaca sa béjo tan. Vudné smo par pavron delali, vačer pa nazaj tarbelo téjti v tabor.

S snagaun smo sa mujvali. Briti pa vlase rezati smo si samo te mogli, če smo znak prišli. Tak smo vógledali kak divdjo lústvo. Puno smo biléj z bujami pa z višami. Tau ja štja nikak trpo človak, dapa da ga ja stanica štjipnila, téjsto ja lagvo bilau."

"De sta sa najbola bojali?"

"Znautra v varaša (v mestu). Zato ka tan človek nej vado, ka odkéc starléjo na njega. Do 1945. sa bijo sodak. Na séjsvecovo sa préjšo domau. Štiri lejta sa béjo v bojna. Naslejdnja samo tau štjen prajti, ka od bojna ja edan minout dosta, nej pa štiri lejta. Nikdar nikoma ne žaléjn, aj bi v bojno prišo!

K. Holec

VILKO NOVAK

MOJA SREČANJA S SLOVENSKIM
PORABJEMPRIZNANJE PRED
BOŽIČEM?

Italijanski premier Giulio Andreotti je v pogovoru z nemškimi kanclerjem Helmutom Kohlom potrdil, da bo Italija enako kot Nemčija pred božičem priznala Slovenijo in Hrvaško, in to hkrati. To naj bi pomenilo, da bodo novi državi priznala tudi mnoge države Evropske skupnosti. Na to naj bi bile zdaj že pripravljene Danska, Belgija in Luksemburg, pa tudi veliko držav zunaj Evropske skupnosti in po svetu.

ELAN PRODAN

Za 31.800.000 mark so pred kratkim na dražbi prodali Elan, najbolj znano slovensko podjetje, ki pa je pred nekaj meseci zašlo v velike težave. Kupila ga je skupina Comel, v kateri so združeni slovenski in hrvaški upniki. Comelu so konkurirale tri velike slovenske banke: Ljubljanska banka Ljubljana, Stanovanjsko komunalna banka in Ljubljanska banka Kranj. Predstavniki teh bank so protestirali, češ da upniki ne izpolnjujejo pogojev za sodelovanje na dražbi in da je zato le-ta nična.

ZANIMIVA MEJA

Meja med Slovenijo in Madžarsko postaja v zadnjem času vedno bolj zanimiva. Tako se prek mejnega prehoda v Dolgi vasi vsak dan valijo kolone tovornjakov, ki ne morejo več potovati proti jugu prek hrvaškega ozemlja, saj tam divja vojna. Meja pa postaja zanimiva tudi za begunce iz afriško-azijskega območja. Organizatorji in vodniki tihotapljenja ljudi čez mejo na zahod so se opogumili. Policisti na obeh straneh meje pa imajo polne roke dela.

ZA MONOŠTER SEM SLIŠAL že zelo zgodaj, saj sta tam hodila v gimnazijo moja dva "vučeka" (ujca) in skrivnostni črni lesen "kufel" na podstrešju z madžarskimi šolskimi knjigami in "Értesítőji" (letnimi poročili) monoštrske gimnazije so

ne po izgovoru, z znanstvenimi znaki, kakršne sem poznal že iz Pavlove knjige A vashidegkúti szloven nyelvjárás hangtana 1909, (Glasoslovje cankovskega slovenskega narečja), ki jo je imel moj ujec stalno na mizi, na njej pa je bil podpis

leten leta 1916. umrl v Sombotelu.

KER SEM BIL JESENI
NAMENJEN

študirat slavistiko so mi bile te besede posebno ljube in zanimive in šele čez dve leti sem zvedel od svojega profesorja dr. Ramovša, ko sem mu v bolnico prinesel Pavlove pozdrave, da tudi on pozna to razpravo in se je začudil, da sem jo jaz prevedel. Zanimala me je tudi vsebina pa izraz "neprajz" — in tako je bil A. Pavel eden od pobudnikov mojega zanimanja za etnološko ali narodopisno (narodoslovno) znanost, ki sem se ji pozneje tudi posvetil...

Ko sem razpravo prevedel, napisal s črnilom na velike pole papirja, sem jo izročil Severju, ta pa v Etnografskem muzeju v Ljubljani dr. Stanku Vurniku, umetnostnemu zgodovinarju in muzikologu, ki se je razvil v dobrega raziskovalca ljudskega stavbarstva in noše Kustos Vurnik je pomagal

svojemu ravnatelju Niku Županiču urejati muzejsko glasilo Etnolog, kjer naj bi bila Pavlova razprava natisnjena. Toda razmerje z Madžarsko je bilo tedaj bolj zamotano in dolgo je trajalo, da so klišeji prišli v Ljubljano. Tako je moj prevod (brez mojega imena) bil natisnjen šele v 4. letniku Etnologa 1931.

MED TEM JE JOŽEF
BEDIČ PRIŠEL ŽE 1927.

ali 1928. v spremstvu mojega ujca in prof. Severja v Ljubljano, kjer smo mu razkazali mesto, ga peljali v opero itn. Mudil se je tudi v Prekmurju. Avgusta Pavla pa sem prvič videl v poletnih počitnicah 1921. in 1922., ko je obiskal mojega najstarejšega ujca v Bogojini. Kot vojni invalid je šepal in hodil s palico. Bral sem neko mladinsko knjigo in me je vprašal: "Je lepó?" O njem so govorili pri nas z velikim spoštovanjem in v spominu mi je ostala podoba nenavadne osebnosti, znanstvenika — nekaj skrivnostnega. Živi na "Vogrskon" in piše o Slovencih... in bral sem, da so ga v letih 1919–20 vabili za šolskega nadzornika in osvobodeno Prekmurje... Po prvem letu študija na univerzi, poleti 1929., pa je Pavlov brat Alfonz, salezijanec (umrl je mlad v Južni Ameriki), obhajal na Cankovi novo mašo. S prijateljem sva se s kolesi odpeljala tja in seznanil sem se z vso Pavlovo družino. Bil je vesel in začelo se je najino prijateljstvo. Povabil me je v Sombotel, kamor sem odpotoval julija prihodnje leto. Stanoval sem v Pavlovi hiši, v tisti podstrešni sobi, kjer je čez nekaj let stanoval njegov dijak — Sándor Weöres!

Pavel me je seznanil z dr. Gyulo Géfinom, svojim sošolcem, profesorjem in ravnateljem bogoslovja, zgodovinarjem sombotelske škofije. V arhivu mi je pokazal pisma Miklóša Kúzmicha prvemu sombotelskemu škofu, Jánošu Szilyju, ki mu je založil prve prekmurske katoliške knjige, ki sem jih nekaj prepisal. Ogledal sem si muzej, ki ga je vodil Pavel, in njegove zapiske o prekmurščini, slišal od njega mnogo o njegovem življenju in delu.

(se nadaljuje)

Pred Pavlovo hišo v marcu 1956. v Sombotelu

me že v ljudski šoli seznanjali z gimnazijskim življenjem. Moj zadnji ujec je sedem let hodil iz Moudinac (Nagyfalva) vsak dan v gimnazijo, v osmem razredu pa je stanoval pri Bedičevih v Slovenski vési, kjer sta bila z Jožkom istih let in sta bila prijatelja. Vsa ta imena, tudi Dolenji Senik, kjer sem imel daljne sorodnike, sem stalno slišal. Vendar je srečanje s temi kraji čakalo na konec mojih gimnazijskih študij.

KO SEM KONČEVAL OSMI RAZRED v Ljubljani, mi je moj nekdanji soboški profesor Janez Sever (ki je umrl letos star 94 let v Clevelandu) izročil razpravo Avgusta Pavla: Nyilt-tűzhelyű konyhák a hazai szlovenoknál. Dale so mu jo Pavlove daljne sorodnice v Soboti, pri katerih je stanoval. (Objavljena je bila v: A Magy. Nemz. Múzeum Néprajzi Társanak Értesítője 1927). Sever mi je rekel, naj jo prevedem, on pa bo poskrbel za objavo v Ljubljani. Pisal je tudi Pavlu za dovoljenje in klišeje tlorisov porabskih kuhinj. V počitnicah po maturi 1928. sem v Bogojini prevajal prvi spis iz madžarščine. Ni bilo lahko, tudi pravega slovarja nisem imel, domače sem moral vprašati za nekatere izraze. Mikavne pa so mi bile narečne besede, zapisa-

mlajšega ujca, pesnika Miroslava, ki je dvaindvajset-

LB POMURSKA BANKA, d. d.,
UVAJA NOVE STORITVEBRALCEM PORABJA IN SLOVENCEM
NA MADŽARSKEM ŽELI SREČNO IN
USPEŠNO NOVO LETO 1992

LB-Pomurska banka, d.d., je vodilna banka ne samo v Prekmurju, ampak tudi na širšem območju. Ker hoče to pomembno vlogo obdržati tudi v prihodnje, nenehno skrbi, da je njeno poslovanje na takšni ravni, da zadovolji vse stranke ne glede na to, od kod prihajajo. V vse ostrejših razmerah tržnega gospodarstva, ko je vse večja konkurenca, je zato skrb za vsako stranko izrednega pomena.

Da bi banka stranke obdržala in pridobila tudi nove, je začela uvajati tudi razne nove storitve, ki se jih tisti, ki prihajajo v banko, radi poslužujejo. Zanimivo je, da se nekaterih bančnih storitev poslužujejo tudi stranke iz drugih držav.

Ena takšnih je na primer izdajanje sefov. Sefi so majhne blagajne, spravljene v posebnem prostoru, do katerih lahko pride samo tisti, ki sef najame. V tej blagajni lahko shrani razne vrednostne papirje ali kakšno drugo dragocenost, za kar je zajamčena popolna tajnost.

Se pred novim letom bodo lahko varčevalci v LB-Pomurski banki dvigovali privarčevani denar kar 24 ur na dan. S pomočjo posebne kartice bo lahko stranka prišla kadarkoli do bankomata, kjer bo vtisnila znesek denarja, ki ga želi imeti in avtomat ji ga bo "izplačal".

Pomembna je tudi menjava tuje valute. Banka menjava tujo valuto vsaki stranki, in to po najugodnejšem tečaju.

TUDI TO SE JE DOGAJALO

(NEKDANJI POLOŽAJ V SLOVENSKEM PORABJU)

Ko se je Tito sprl s Stalinom, so zagnali madžarski oblastniki Rakošijeve diktature, ki so še naprej ostali zvesti Stalinu, sovražno politično kampanjo proti Jugoslaviji. S tem se je začelo najbolj črno obdobje za nas Slovence, ki živimo v obmejnem kotu Porabja. Madžarske in jugoslovanske obmejne patrulje so se streljale. Meja in tudi mi smo bili strogo zastraženi. Na meji so postavili žične ovire.

Madžarski oblastniki so gledali najbolj sumljivo med vsemi porabskimi Slovenci Gornjeseničane. Imeli so nas za nezanesljive (nem megbízható) in skrite titoiste. Slovensko prebivalstvo tik ob meji je zaradi tega živelo v negotovosti (bizonytalanságbán). Če je pripeljal v našo vas kakšen tovornjak (teherautó), smo trepetali od strahu, da je morda prišla komisija za državno varnost in nas bodo internirali.

V tistem kritičnem času sem delal kot pisar na

občinskem uradu. Neki dan je prišel na naš urad tovariš iz okrajnega partijskega komiteja, da bi v vasi nadzoroval kulake. Kot pisar sem ga moral spremljati po vasi. Ko sva prišla do hiše nekega kulaka, je tovariš takoj šel v prednjo izbo, odpiral omare in gledal vanje, češ kaj vse imajo kulaške družine v svojih omarah. Ko sva odšla iz hiše, je tovariš rekel, da je treba "tak formalno" malo groziti kulkom. Ko sva nadaljevala pot po vasi, sva prišla do hiše, kjer so mlatili pšenico. Gospodar nama je prinesel sladek jabolčni mošt. Najprej ga je seveda ponudil tovarišu. Toda on ga ni hotel prvi piti in ga je dal meni. Jaz sem ga seveda pil. Potem sem mošt ponudil tovarišu, ki ga je zdaj spil. Šla sva od hiše in tovariš mi je povedal, da zato ni prvi poskusil mošta, da ga ta "nezanesljivi titoist" morda ne bi zastropil (megmérgezné).

Vendel Mukič

BOJEJMO SA

Da sa v Andovca ojdjo, sa vido, ka en možak eno vólko grabo kopa pred ižov. "Baug daj! Ka delata?"

"Bunkar si redin. Zaka? Če Slavi v Andovca préjdajo, te sa es skrèjan,"

pravijo po spajsa. "Zavolé skrak smo k granicej pa sa bojéjmo. Nej ka bi es prišli. Kama mo méj te šli. Naša domovéjna je tój. Naš dzejik je slovenstji, dapa živimo na Vogrskon. Nan aj Srbi mir dajo!"

"Vejpa Srbi es nedo šléj!"

"Nej gvúšno! Oni so že steli meti spaudnji tau Balatona. Če sa zdaj drúdjji rusadjji (države) notra zmejšajo v téjsto, ka oni med sebov majo, te ena velka bojna vóvdari. Vekša bojna, kak ja 1944. béjla. Tój ja vse puno bunkarov kaulak po brdjej. Leko ka mo bunkara štja gnauk nójcali? Tau bi nej rad béjo!" pravi pa tadala kopa grabo za vodovod.

K.H.

ŽABE

B.D. v Ritkarovci so zdaj nej dugo šli v lejs siraute brat pa jin je na pamet prišlo, ka bi bilau, če bi malo svojo siraute sestro poglednili, štero so že več lejt nej vidali. Vej bi samo deset minut tarbólo pejški titi po ton lasej tadale pa bi že tan bili tó. V Čopanci. Baja je samo v ton, ka je vmejs grajnca. Vejpa v zadnjon cajti so prej pri Verici tó samo tak prejk po zeleni grajneci prišli lidgé iz Slovenije pa so prej eške fejst igrali pa spejvali v gostilni. Že skor ka bi se napautili, pa jin je te v glavau spadnilo, ka so gnauk že ojdli tak k sestri v Čopence. . .

Tau je bilau pred bojno, da so na Vogrskon eške šandarge pa pengónge bili. B. D. so te eške mlada dekla bili pa so en den ranč krumple kopali pri Trajbarani. Te jin je tó napamet prišla draga sestra, štera se je v Čopence oženila. Hajdi taprejk!

Da sta se dve sestri srečale, je bilau velko vesel-dje. Depa nej dugo, ka je prišlo en slavski graničar pa mlado dekle iz Ritkarovec haup zóu. Cejlo nauč go je tan stražo na sestronon domi. Zrankoma pa go je gnau na cuk pa go v Mursko Soboto sprevodo na policijo. Tan so go vse vóspitavali, što go je poslo, zaka go je poslo, čen špijon je. Naslejdnje pa so go nutri v eno kmično zamenico (klet) zaprli. Mojtji baug! Tan je pa eške úše bilau, kak da so go vóspitavali. Vse puno koratov, žab pa

krapanc (krastač) je skakalo po sarteli (na tleh). Mlada dekla je cviketala pa nej znala, štero nogau bi prva gorzdignila. Če je obedvej nagnauk, tisto pa nej dugo tarpelo. (O ton nemamo informacije, če so v ton koncerti in diskoni koratov samo krapance bzikale aj pa stoj drugi tó.)

Ne vejmo, kak bi se cejli špetakli skončo — leko ka je nad korati búu kakši kralič tó!? —, depa zmejs se je zvóдалo, ka na policiji aj v vauzi dela njena edna žlata. Sin od očinoga brato, pa go je tisti dau vóspistiti. (Oča so bili z Martinja doma).

Da go je nikši podrepaš sprevodo do Búdinec, te je že vesela bila, ka je tan mejla svojo krstno botro, štera ji je dala pun fórtok orejov. Podrepaš pa go je pri Andovci prejk dau vogrskini šandaron.

Tau več ne vejmo, ka se je tadale godilo. Gvúšno je samo tau, ka so šandarge oreje pogeli pa se jin je en zaub nej vóobrnó.

Francek Mukič

**BRALCEM PORABJA IN SLOVENCEM
NA MADŽARSKEM ŽELI SREČNO IN
USPEŠNO NOVO LETO 1992
ABC POMURKA -
SKUPNA FINANČNA ORGANIZACIJA
MURSKA SOBOTA**

... DO MADŽARSKE

SPREMEMBE RADIJSKOGA PROGRAMA

Slovenski program na Györskon radioni de se 8., 15. in 22. decembra čúu samo na UKV (po vogrski URH) programi, tan gé se čúje Kossuth na URH-ni. Oddaje se té tri paut začnejo v 10.20 pa do tarpele do 11.00. Tau pa je zato, ka de centralni radio v Budapešti te tri nadele núco srejdjni val, na šteron Györski Radio tó dava.

5 MILIJONOV FORINTOV ZA 24 ORGANIZACIJ

Na začetku leta je madžarska skupščina odobrila organizacijam narodnih in etničnih manjšin 200 milijonov forintov. Februarja je bilo razdeljenih 180 milijonov. Ostala sredstva so rezervirali za nove organizacije. Tako so razdelili družtvom Rusinov, Poljakov, Bolgarov in Armencev 15 milijonov. O "usodi" ostalega denarja je konec novembra odločila komisija za narodne in etnične manjšine ter človekove pravice pri skupščini. Denar so razdelili med 24 organizacij. Večjo vsoto so dobile organizacije in društva, ki pomagajo pri oskrbi beguncev. Tako sta srbska in slovenska zveza dobili 250 tisoč forintov, zveza Nemcev 500 tisoč, hrvaška zveza pa 1 milijon forintov.

KDAJ BO MEJA ODPRTA?

Na koncu leta bo meja med G. Senikon in Martinjem odprta:
24. decembra: od 7. do 2. ure (zaradi polničnice)
25. decembra: od 9. do 19. ure
31. decembra: od 7. do 19. ure
1. januarja leta 1992 od 7. do 19. ure

KAK JE ČARALICA ZNAURILA VRAGA!

Najda sa vrag s čaralico pa ji tak pravi: "Naleči sa, ka zranja prjdan po té."

Čaralica sa ja strašno zbojala, ka bau zdaj z njau. Ka aj zdaj dela? "Nikaj bi ga znauriti tarbelo," si brodi

Drudji den vačer čaralica prjema krajdo pa goraspjša na dvera: "Nej sa doma, vej zranja." V paunauči prjeda vrag. Že sa naprej smajé, ka da tau grdo čaralico leko v petjau (pekeli) neso. Dapa da k dveran prjeda, ta véjdi, ka ja napjésano. "Nika ne deja, vej zranja po njau prj-

eden žatjau prvin (prej) zašjéjaš kak dja." "Dobro," pravi vrag. Čaralica parnasé cvöran (nit). Seba tenkoga, vradjej pa dobro kustoga. Da vrag véjdi, ka on kustoga cvöran dubjé, fejst sa vasaléj. "S tejn mo naletja šjéjvo, ka se mi neda trgo," si brodi vrag. Čaralica parnasé igle pa nagnauk začnata. Čaralica brž nutrapotegna cvöran v iglau pa začna šjéjvati. Vrag bi tú šjéjvo, dapa nikak ne more cvöran v iglau putegniti. Zaman sa mantra, v iglej je löjknja mala, cvöran pa kusti.

delali, pa s tjéjn," pravi vrag.

Tretji den prjeda vrag pa pravi čaralicej: "Zemi si edno žalejno šibo. Sprobava, ka sto vej drugoga prvin dolapikniti." "Zdaj go dola-smeknan, ka ona samo eno žalejno šibo ma, dja pa na trejrasede vila," si misli vrag.

Prjeda čaralica z žalejno šibo pa pravi: "Če va sa pikala, te sa prejk seča pikajva."

"Mena je vseeno," pravi vrag.

Deta k sečaj. Eden na eden kraj, drudji na drudji kraj pa sa začnata badati. Vrag trejrasna vila nikak nej mogo prejk seča potisniti, zaman ja težo z cejlo mučtjauv. Čaralica ja pa žalejno šibo med vejte putisnila pa vöpiknila vraga okau. Vrag ja talüco vila pa odleto.

Etak ja znaurila čaralica vraga.

Zapisal: Karel Holec

dan." si brodi vrag. Drudji, tretji pa štirti den tú ranč tak bilau kak prvi den. Na vrata je goraspjésano: "Vej zranja." Peti den čameran grata pa nutra vtrna dvera.

Zdaj ta v petjau odnasén, ka si ma za nauroga gledala. Pondejlek sa toj béjo pa si na dvera mejla spjésano ka "zranja". Pa drudji den tú pa štja zdaj maš tau goraspjésano na dvera. Cejli cajt si doma béjla!"

"Zaka bi nej béjla doma? V nadelo sa spjésala gora, ka pondejlek nemo doma, dapa drudja dneva sa doma béjla, samo sa z dvera pozabila dolazbrisati, ka sa napjésala. Če si téj na telko butasti, te ti tak tarbej!"

"Dotejgamaü si ma za nauroga gledala, dapa zdaj ta odnasén," pravi vrag. Čaralica si brodi pa tak ma pravi: "Leko ma odnasés, če

Čameran grata, cvöran vtjüpstrga pa tak pravi čaralicej: "Zdaj si ma znaurila, dapa zranja pa prjdan!"

Drudji den vaselo prjeda pa pravi: "Na, šejvala va žatjau!" "Dobro, šjéjvava," ma pravi čaralica.

"Dapa zdaj mena tú takši tentji cvöran daj kak sebi!" Parnasé čaralica cvöran. Sebi kratkóga, vradjej pa trjéj mejtar dougoga. Da vrag tau véjdi, sa začna smajati pod bajöjsi. "S tejn cvörnon kaulak zašjéjan cejli žatjau nagnauk," si brodi.

Začnata šjéjvati. Čaralica ja s kratjin cvörnon naletja šjéjvala, dapa vrag ja samo tak leko šjéjvo, če ja okno aupro, pa notra pa vö skako. Zaman ja skako brž vö pa notra na okno, nikanej mogo naprajti.

"Pá si ma znaurila! Zranja znauva prjdan pa te dja povejn, ka ka mo

BLAGOVNICA

OB PRIHODU
V POMURJE

OBIŠČITE **BLAGOVNE HIŠE**
TER PRODAJALNE

VELETRGOVINE
Potrošnik

Čaka vas bogata ponudba
raznovrstnega blaga.

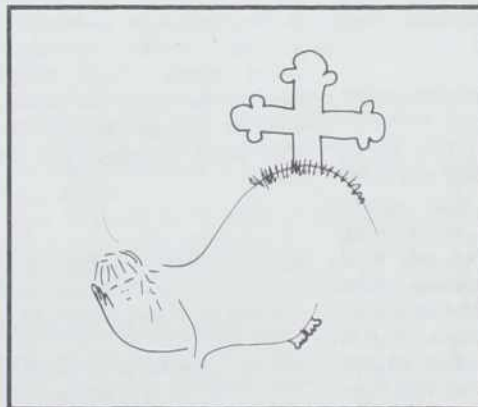
Ob nakupu v vrednosti nad 1.000,00 Din
vrnemo davek.

izkoristite priložnost!

NAŠE PESMI (13)

MAČIJA

*Pšenica na polji že zori,
mamica moja v grobi spi.
O prelüba mamica vi,
zakaj ste me zapustili.*

*Dejtece šlo pred cerkvico,
mežnar paj bejli dan zvoniu.
O prelubi mežnar vi,
povejte, gé moja mamica spi.*

*Idi ti dejte tá na grob,
tan boš ti najšla jamico.
Tan boš ti najšla jamico,
notik paj svojo mamico.*

*Dejte je zelo iglico,
in šlo je na gomilico.
Paj je kopaló cele tri gni,
paj do mamice prišlo nej.*

*Idi ti dejte nazaja domau,
doma maš drugo mačijo.
Štera tebi bo dala krüheka,
tebi bo dala pit vodico.*

*Dejtece prosi krüheka,
mačija dala kamena.
Sunce je za goro šlo,
dejte pa ešče na tešče blo.*

*Dejtece prosi vodico,
mačija dala šibico.
Tak dugo ga je šibala,
da ga je krv polejvala.*

(Gorenji Sinik)
—mkm—

NAŠA VAS

Doma sem z Gornjega Senika. To je največja vas v Porabju.

Hiše v naši vasi so lepe. Ob hišah so majhni vrtovi, kjer vaščani gojijo povrtno in cvetlice. Mnogo hiš stoji ob glavni cesti, za njimi so gospodarska poslopja, to so hlevi in skednji. Na kmečkih dvoriščih vidimo kokoši, race, pure in gosi.

Sredi vasi je trgovina. Tam lahko marsikaj kupimo. Kupovat pa hodimo tudi v Monošter, kjer je veliko lepih trgovin. V vasi so še pošta, gostilna, avtobusna postaja.

Otroci obiskujemo osnovno šolo. Cicibani hodijo v vrtec. Ob praznikih imamo prireditve v kulturnem domu. Enkrat na teden

predvajamo tudi filme. V šoli je tudi knjižnica.

V našem kraju smo otroci člani gasilskega društva. Zbiramo se v šoli in se učimo gasilskih veščin.

Renata Čizmaš

DRAGI DEDEK MRAZ!

Zelo te že čakamo. Prinesi nam mnogo daril in sneg.

Tomaž Fartek
in sošolci

MOJA MAMA

Mi smo v družini štirje, oče, brat, mama in jaz. Moja mama je zelo lepa in priljubljena. Teško je povedati in napisati, kako dobra in draga je. Svoje skrivnosti zaupamo njej.

Moral bi ji malo več pomagati.

Žolt Bajzek

V naši družini smo vsi veseli in pomagamo drug drugemu. Moja mama je stroga. Dobro kuha. Ne kadil. Dosti dela v Monoštru in tudi doma. Doma pere obleko, pospravlja v stanovanju. Na polju okopava in seje.

Obljubim, da bom vsak dan pomagala mami in ji ne bom nagajala.

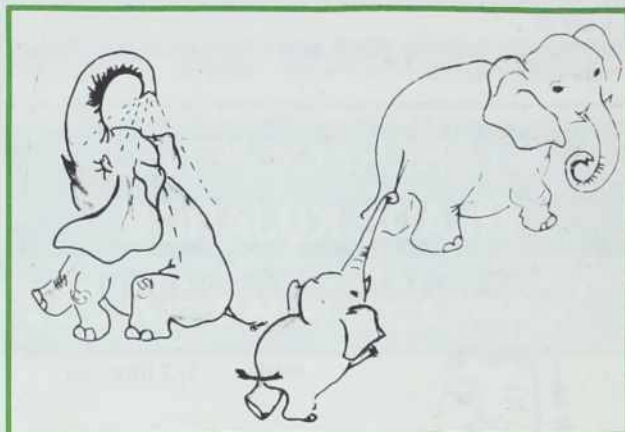
Renata Čizmaš

VEŠ - VEM

Poznate mnogo živali. Ste se kdaj vprašali, zakaj ima slon rilec ali kot rečemo lepo slovensko trobec.

Sloni živijo v pragozdovih Indije. Tam pa je mnogo odmrlih dreves, ki jih prepletajo razne ovijalke. Da

povrta po ušesu, če ga srbi. Trobec pa je slonu obnem tudi vodna črpalka. Skozi nosnici pije, vodo pa lahko iz nosnic tudi izbrizga na sebe ali koga drugega. Tako se slon s trobcom tudi prha ali posipava s pes-

lahko slon hodi po takem pragozdu, si pomaga s trobcom. Raztrga ovijalke, z njim odmakne kako deblo s poti, da gre lahko naprej.

Sorodniki indijskega slona gangini pa živijo v savani. Njim trobec rabi kot žirafi dolg vrat. S trobcom obirajo listje in si lomijo veje z dreves. Z njim pa lahko tudi trgajo travo. Trobec pa je tudi močno podaljšan nos, zato slon skozenj tudi diha. Na koncu trobca ima prstast izrastek. Z njim lahko izbrska v travi ali pesku sladkorček, če mu ga vržete, in si ga nese v usta. S trobcom si lahko slon tudi

kom. Tako si odganja mrčes.

Slonicam pa trobec pomaga tudi pri vzgoji mladičev. Slonica lahko s trobcom svojega mladiča poboža ali pa mu primaže zaušnico. Mali slonček pa se ob premikanju rad prime s svojim trobcom za mamin rep in ji tako sledi. Tako bi lahko rekli, da je trobec slonu ravno tak del telesa kot človeku roka. Samo slon, opica in človek lahko tako spretno prijemljejo razne predmete ali opravljajo različna dela. Zato slona prištevamo med zelo razumna živa bitja.

DRAGI OTROCI!

V uredništvo je prišlo več pravilnih rešitev male slikovne križanke. Zreb je knjižni nagradi dodelil: Renati Horvath iz 6. b 2. osnovne šole v Monoštru in Ildiki Sardo, ki obiskuje 5. razred OŠ Gornji Senik. Tokratno križanko pa je sestavil Ladislav Kosednar iz 7. razreda OŠ Gornji Senik.

KJE NABIRAM KOSTANJE?

Kostanj lahko nabiramo jeseni. Najraje raste v gozdovih, ponekod ga imajo tudi pri hiši. Žal ga mi nimamo. Jaz berem ta sadež v gozdu poleg babičine hiše. Pravijo, da je na Gubiču mnogo kostanjev. Rad bi šel tja, ampak ne poznam poti.

Upam, da mi bo kdo pokazal, ko bom večji!

Kristjan Mižer,
OŠ Gornji Senik

MOJ DOM

Živim na Gornjem Seniku.

Naše stanovanje je sredi vasi. Samo nekaj korakov in sem v šoli, v vrtcu, v trgovini ali na pošti. Vse je poleg. Tu živimo štirje: mama, oče, brat in jaz. Stanovanje je majhno. Imamo dve sobi, kuhinjo in kopalnico. Z bra-

tom sva v manjši sobi. Tu se igrava, učiva, to je na-

jino "kraljestvo". Meni je moj dom všeč. Rad živim v njem.

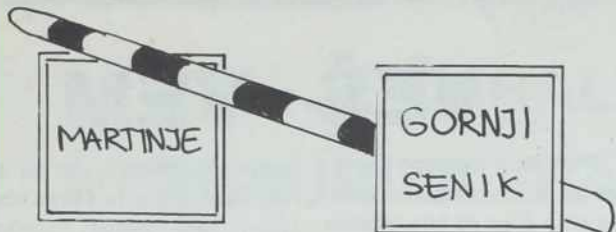
Kristjan Mižer

MOJA MUCA

Moja muca je tako lepa, da ves svet jo gleda. Bela in tudi črna, ampak ni večna.

Dam ji hrano različno, toda pri hrani je izbirična. Kar ji ne ugaja, izpljuje, dobro pa "poje".

Žolt Bajzek,
OŠ Gornji Senik

DEZINFORMACIJA

Iz neuradnih virov smo zvedeli, da sta konec oktobra leta 1990 predsednika Madžarske in Slovenije prestopila državno mejo pri Gornjem Seniku.

Od takrat je minilo 400 dni, rednega mejnega prehoda pa še ni.

(Politiki potujejo le ob sobotah in nedeljah?! Mi pa tudi takrat ne. . .)

STARI RECEPITI ZA MLADE KÜJARCE

ŽGAUNTJA (ZA ŠTIRI LIDI)

žir (mast) – 3 žlice; vrnjo mlejko – 1/2 litra; sau

Vlejmo 3 litra vudé v pistjar, dejmo notra sau. Da voda začna vreti, te vlejmo nutra déjnsko melo. Malo aj vré. Putéjstin go dobro vtjúpar zmejšajmo. Tau zdraubimo v edno tepšo (pekač). Vlejmo gora žir pa vrnjo mlejko. Pa že leko djejmo z vrnjo mlejkov ali s šalatov.

Dober tek!

Vcöj valaun: déjnska mela (ajdova moka) – 3/4 kila;

Povedala: Karbina Nana iz Andovec

Če sa prejk Andovca pelamo, pri bautej leko véjdimo eno staro bzekanco vöpostavljano. Tau so štja z rokauv gonili mostji, če ja odjan béjo. Naletja so jo taparvlekli, kama so steli. Edni pravijo, ka ja ta stja baukša béjla kak nauva. Dosta ognja so pogasili z njauv. Vözaslójžila svojo, zdaj pa pred bautov počéjva.

ljubljanska banka

Pomurska banka d.d.
Murska Sobota

Pravi naslov
za denarne zadeve

SLADOLED

Naš Gusti je eden lejpi den Varaš úso. S seov je pelo maloga Petra, svojga sina. Njema je sto kúpiti črejvla, oblejko, ka da Peter v djesen v šaulo.

Kak se šetata po Varaša od edne baute do druge, gnauk samo mali Peter zagledna edno slaščičarno (cu-krászdát). Peter včasih vlačí za rokau svojga očó pa ga lepau prosí: "Ata, kúpi mi sladoled (fagyí)!"

Naš Gusti je strašno skaupi človek. Zatok pa etak pravi svojmi Petri: "Nej nej mali sinek. Zdaj že ne moreš sladoled lizati. Razmraziš se. Te da pa mama namé krivila. Vej dargauč. Dobro?"

Mali Peter kaj nej vedo, mogo je baugati.

Nej daleč pa prideta k ednoj krčmi. Peter vidi, ka ludjé zvüna sedijo pa sakši nika pidjé. Začna vlačiti očó za rokau pa ma pravi: "Ata, kúpi mi pepsikolo, žeden se." Naš Gusti se pa strašno čüdiva, stana pa etak tomači malomi Petri: "Peter, ti si pa spoj čüden. Kak pa ti tau misliš? Gor na sladoled pepsikolo piti, tau je nej zdravo."

REPA. . .

Naš Vendel je letos nikaak tazaosto pa je nej parcajti (pravočasno) vöpaubro repo. Že je novembra skurok konec, repa je pa eštja v zemlej. Vendel se eden zranjek na tau parbidi, ka je mali snejg spadno. Tak je

NIKA ZA SMEJ

čemerasti grato, ka je san s seov nej lado, če je na svojo repo brodo. Dosta je nej brodo, zejo se je, pa dé na njivo repo brat. Kakoli je prauto podneva že začnilo sunce sijati, Vendela je strašno zeblo na roké. On pa samo v čemeraj dela tak kak nauri. Tak vöskibé pa na kúp lüča repo, ka ranč po pravon gor ne pogledna. Zatok je pa nej vido tau tú nej, ka so gospaud župnik šli v sausadno ves spovadavat. Gospaud že dejo nazaj, pa se oni poklaunijo. "Baug daj, Vendel. Repo bareš? Pa te ne zabé?"

Vendel pa pravi: "Boga nej!" Te pa gor pogledna pa vidi, sto stoji pred njim, pa etak pravi brž: "Hvalen bojdi Jezuš Kristuš."

I. Barber

STARŠI RAZMISLIMO

OTROK POTREBUJE ČLOVEKA, KI GA IMA RAD

Vsi starši želimo, da bi se naši otroci dobro počutili, da bi bili srečni tudi, ko bodo že odrasli ljudje. Zato je potrebno, da otrok že v rani mladosti živi z občutkom, da ga imamo resnično radi, da je na varnem, da se v našem okolju nima ničesar bati.

Drugi pomemben element je, da v otroku že od rane mladosti vzbujamo in vzdravimo živahno, sproščeno zanimanje za vse, kar ga obdaja.

Vsak otrok je že po naravi zelo radoveden, zanima se za vse okrog sebe. Starši seveda moramo nenehno otrokovo zanimanje buditi in krepiti. Tako otrok potrebuje v svoji bližini človeka, ki mu zaupa in ki ga ima resnično rad. Zaradi bližine se čuti otrok varnega, ljubljene. Vse to otroku vpliva pogum in željo po odkrivanju sveta okrog sebe. Z otrokom se torej moramo sproščeno ukvarjati od rane mladosti, od otroštva naprej. Otroku v svojem razvoju usmerja vso svojo energijo, ki je ne uporabi za hranjenje in razgibanje, v raziskovanje svojega okolja. Del okolja, ki ga otrok raziskuje, sta tudi mati in

oče, oziroma človek, s katerim je otrok skupaj. V zvezi s tem ožjim okoljem – mati, oče – si otrok uri svoje čute, svoje mišljenje in ob vsem tem predvsem svoje sposobnosti o ustvarjanju podobe o svetu, ki ga obdaja. Npr. po vedenju mame ali očeta otrok spoznava vedenje drugih ljudi. Vendar otrok svoja dognanja ali ugotovitve nenehno preverja. Na primer, če se otrok smeje, ali je tudi na maminem obrazu nasmešek. Če starši v svojem vsakdanjem življenju reagirajo nestabilno, danes tako, jutri drugače ob istem primeru, svojega otroka zelo ovirajo pri oblikovanju sodbe o okolju.

Nasprotno takega otroka ni potrebno nagajevati od zunaj, če pozneje pridno dela domače naloge, se pridno uči itd. ali raziskuje svoje okolje. Največja nagrada za takega otroka je njegova notranja radost zaradi uspeha ali odkritja. Pri takem otroku pozneje ni boljše spodbude pri učenju, kot je njegova notranja motivacija.

Pustimo torej otroku možnost, da "nas vodi", da nam postavlja vprašanja o vsem, kar ga zanima. Živi

naj torej v okolju, v katerem bo po mili volji raziskoval. Vseeno je, kaj otroka zanima, pomembno je in tudi odločilno takšno družinsko ozračje, v katerem bo otrok ob pomoči vzpodbud začutil, da vsi v življenju raziskujemo, odkrivamo in da je tako učenje zabavno.

JK

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica **Marijana Sukič**

Naslov uredništva: H-9970 Monošter, Deák Ferenc ut 17., p. p. 77

Cena:

posamezna številka 10 forintov oz. SLT, celoletna naročnina 240 forintov oz. SLT

Tisk: SOLIDARNOST, Arhitekta Novaka 4 69000 Murska Sobota, Slovenija

Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.